

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 230/02

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. decembra 2002 o sťažnosti R. B., toho času vo výkone väzby v Ústave na výkon väzby v Ž., zastúpeného advokátom JUDr. T. B., P. B., ktorou namietol porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 To 14/02 z 26. marca 2002 a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Ntv-II 97/02 z 24. septembra 2002, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, po jej predbežnom prerokovaní takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť R. B. v časti týkajúcej sa porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 To 14/02 z 26. marca 2002 a sp. zn. Ntv-II 97/02 z 24. septembra 2002 **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci.

2. Sťažnosť R. B. v časti týkajúcej sa porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 To 14/02 z 26. marca 2002 a sp. zn. Ntv-II 97/02 z 24. septembra 2002 **o d m i e t a** pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. júla 2002 doručená sťažnosť R. B., toho času vo výkone väzby v Ústave na výkon väzby v Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. T. B., P. B., ktorou namietol porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 To 14/02 z 26. marca 2002, ktorým došlo k zamietnutiu jeho sťažnosti proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby (sp. zn. 4 T 18/00 zo 4. februára 2002). Podľa sťažovateľa je lehota na podanie sťažnosti zachovaná, pretože jeho obhajcovi bolo uznesenie najvyššieho súdu doručené 30. apríla 2002. Sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 1. júla 2002.

Okrem porušenia označených práv sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie a súčasne aby ústavný súd uložil Krajskému súdu v Žiline, aby sa zdržal vykonávania uznesenia najvyššieho súdu z 25. septembra 2001 sp. zn. Ntv-II 77/2001, ktorým bola sťažovateľovi väzba predĺžená do 27. septembra 2002. Súčasne uplatnil nárok na finančné zadostučinenie vo výške 10 000 000 Sk.

Sťažnosťou sa sťažovateľ domáhal aj odloženia vykonateľnosti napadnutých uznesení (bez bližšieho uvedenia v návrhu na rozhodnutie, ktorým je ústavný súd viazaný).

Z obsahu sťažnosti teda vyplynulo, že najvyšší súd pred vydaním napadnutého uznesenia rozhodol aj o predĺžení väzby sťažovateľa uznesením z 25. septembra 2001 sp. zn. Ntv-II 77/2001 tak, že sa jeho väzba predlžuje do 27. septembra 2002.

Sťažovateľ podaním z 24. októbra 2002 doplnil svoju pôvodnú sťažnosť a zmenil aj návrh na rozhodnutie vo veci samej, keď v doplnení uviedol: „Pridržiavame sa odôvodnenia ústavnej sťažnosti zo 17. júna 2002 a túto dopĺňujeme o tieto skutočnosti:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením spisová značka Ntv-II 97/02 z 24. 9. 2002 predĺžil moju väzbu do 27. 9. 2003. Uznesenie bolo môjmu obhajcovi doručené 10. 10. 2002. ... Najvyšší súd SR v napadnutom uznesení tvrdí, že návrh predsedníčky senátu na predĺženie väzby je dôvodný, lebo sú splnené všetky zákonné podmienky aj na jej opakované predĺženie“. Ďalej uvádza, že podľa najvyššieho súdu „nebolo možné v predĺženej väzbe skončiť vec, hoci bolo trikrát nariadené hlavné pojednávanie. Kládie mi za vinu, že som namietal miestnu príslušnosť súdu a zvolil si ďalšieho obhajcu, ktorý sa potreboval oboznámiť so spisom. Najmä tieto skutočnosti považoval za závažné dôvody, pre ktoré nebolo možné skončiť vec a vlastne, pre ktoré mi bola väzba znovu predĺžená. Bližšie odôvodnenie rozhodnutia, najmä konkrétne dôvody, pre ktoré bola väzba predĺžená, chýba.

Okrem porušenia ústavou garantovaných práv tak ako som argumentoval v ústavnej sťažnosti zo 17. 6. 2002 boli porušené aj moje práva zaručené Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Podľa článku 5 odstavec 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor) každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím, alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa článku 6 odstavec 1 Dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Aj v prípade rozhodovania o predĺžení väzby Najvyšší súd SR postupoval v rozpore s článkom 2 ods. 2 Ústavy SR, 12 odsek 1, 2; 17 odsek 1, 2, 5; 46 odsek 1 a 48, odsek 2 Ústavy SR a článkami 5 odsek 4, 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čím porušil moje ústavné práva chránené týmito ustanoveniami. Znova paušálne a bez náležitého odôvodnenia vyhovel návrhu predsedníčky senátu na predĺženie väzby. Okrem strohej konštatácie, že dôvody väzby trvajú, a citácie zákona prakticky ničím

neodôvodnil uznesenie o predĺžení väzby. V citovanom uznesení o predĺžení väzby v ničom nevysvetlil, či a v čom krajský súd postupoval s osobitnou starostlivosťou, keď mám byť po dobu ďalšieho (štvrtého) roka vo väzbe. Väzba mi bola naposledy predĺžená uznesením Najvyššieho súdu SR spisová značka Ntv - II 77/2001 z 25. 9. 2001 do 27. 9. 2002 s tým, že za primeranú lehotu predĺženia väzby najvyšší súd považoval dobu do 27. 9. 2002. V tomto uznesení najvyšší súd výslovne uviedol, že v tejto lehote zohľadnil náročnosť veci i rozsah dokazovania. Napriek tomu vec doteraz skončená nie je a nie je ani možné povedať, kedy by skončená byť mohla. Nestačí, že súdy vo veci konajú, pretože púhe konanie neodstráni stav právnej neistoty v ktorom sa nachádzam už štvrtý rok. Tento stav môže odstrániť len meritórne rozhodnutie vo veci a to doposiaľ nebolo a nie je ani predpoklad skorého rozhodnutia.

Väzba ako mimoriadny a najzávažnejší, zdôrazňujem dočasný, zásah do osobnej slobody musí byť vždy v súlade so zákonom a ústavnoprocenými princípmi ustanovenými na ochranu tohoto práva. Súdy sú povinné skúmať, či ďalšie trvanie väzby je zákonné a v súlade s konaním ustanoveným zákonom na zamedzenie, aby osoba bola zbavená slobody svojvoľne (viď rozh. Ústavného súdu SR III. ÚS 79/02 z 21. 8. 2002). Na rozhodovanie o predĺžení väzby nad tri roky sa musia použiť oveľa prísnejšie pravidlá ako na vzatie do väzby, pretože tu treba zohľadniť nielen hmotnoprávne dôvody, ale aj to, čo urobili súdy na skončenie veci a či postupovali s osobitnou starostlivosťou. Pretože mi bola väzba ďalej predĺžená, táto je v rozpore nielen s citovanými ustanoveniami Tr. por., ale aj s článkom 17, 46 a 48 Ústavy SR a článkom 5 ods. 1 písm. c), ods. 3, 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná.

Mám nezadateľné právo nebyť vo väzbe z iného ako zákonného dôvodu a iba po nevyhnutnú dobu. Toto moje právo je porušované.

Dôkazom prierahov v konaní a nerešpektovaním zásady prejednávateľ väzobné veci čo najrýchlejšie, je okrem skutočností uvádzaných v ústavnej sťažnosti zo 17. 6. 2002 aj to, že hoci bolo 9. 9. 2002 vykonané hlavné pojednávanie na Krajskom súde v Žiline, toto bolo znova odročené na neurčito. Hoci som po jeho vykonaní podal žiadosť o prepustenie z väzby, o tejto mi krajský súd doposiaľ nerozhodol.

Vzhľadom na závažnosť porušenia ústavou garantovaných práv, na dĺžku môjho pobytu vo väzbe, na to, že zbytočným pobytom vo väzbe došlo prakticky k zániku mojej

podnikateľskej činnosti, ktorá bola obživou nielen mne, ale aj mojej rodiny, stratil som všetkých obchodných partnerov a bolo znevážené moje meno, domnievam sa, že sú splnené podmienky podľa § 56 ods. 4 zákona č. 293/1995 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov na primerané finančné zadost'učinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mi bola porušením ústavných práv spôsobená. Tak, ako som v pôvodnej s'ťažnosti navrhoval, domnievam sa, že primeraná suma je 10.000.000,- Sk. Navrhujem preto, aby Ústavný súd SR potom, čo prijme moju s'ťažnosť, nálezom rozhodol takto

I. Najvyšší súd SR uznesením spisová značka Ntv II-97/02 z 24. 9. 2002 porušil ústavné právo obvineného R. B. uvedené v článku 17 odsek 1, 2, 5; 46 odsek 1 a 48 odsek 2 Ústavy SR a právo uvedené v článku 5 odsek 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na spravodlivý proces uvedené v článku 6 odsek 1 Dohovoru. Podľa § 56 odsek 2 Zákona o organizácii ústavného súdu SR sa uznesenie Najvyššieho súdu SR Ntv-II 97/02 z 24. 9. 2002 zrušuje a obvinený B. sa prepúšťa na slobodu.

II. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením spisová značka 2 To 14/02 z 26. 3. 2002 porušil ústavné právo s'ťažovateľa vyplývajúce z článku 17 odsek 1, 2, 5; 46 odsek 1 a 48 odsek 1 Ústavy SR a právo uvedené v článku 5 odsek 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na spravodlivý proces uvedené v článku 6 odsek 1 Dohovoru. Podľa § 56 odsek 2 Zákona o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky sa uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spisová značka 2 To 14/02 z 26. 3. 2002 zrušuje.

III. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva s'ťažovateľovi za porušenie jeho základných práv a slobôd finančné zadost'učinenie vo výške 10 miliónov Sk.

IV. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva s'ťažovateľovi náhradu trov konania a právneho zastúpenia vo výške 20.000,- Sk“.

Najvyšší súd navrhol, aby ústavný súd neprijal s'ťažnosť na ďalšie konanie pre jej neopodstatnenosť, pretože vo väzobnom konaní s'ťažovateľa boli rešpektované všetky ústavné princípy aj medzinárodné záväzky, najmä čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa vrátane jej doplnenia a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.

Sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu

sp. zn. 2 To 14/02 z 26. marca 2002

Podľa sťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 To 14/02 z 26. marca 2002 porušil základné právo sťažovateľa vyplývajúce z čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a právo uvedené v čl. 5 ods. 4 dohovoru a právo na spravodlivý proces uvedené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Článok 17 ods. 2 ústavy upravuje významný ústavnoprocený princíp uplatňovaný pri obmedzovaní osobnej slobody ako základnej hodnoty v demokratickom a právnom štáte. K obmedzeniu osobnej slobody podľa citovaného článku môže dôjsť len z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Takýmto dôvodom je aj väzba obvineného, ktorá je zabezpečovacím prostriedkom slúžiacim výnimočne na zaistenie osoby obvineného na účely trestného stíhania, ktorej základným cieľom je to, aby neprítomnosť osoby

obvineného, najmä v počiatočnom predsúdnom (ale aj súdnom) štádiu trestného stíhania, nezmarila cieľ trestného konania vyjadrený v § 1 ods. 1 Trestného poriadku.

Zákonom, ktorý ustanovuje predpoklady na uplatnenie tohto ústavnoproceného princípu, je Trestný poriadok [zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov]. Podľa tohto zákona a súčasne aj podľa čl. 142 ods. 1 ústavy sú týmto ústavnoproceným princípom viazané v celom rozsahu všeobecné súdy vykonávajúce trestnoprávnu jurisdikciu vrátane rozhodovania o väzbe obvinených osôb.

Už podľa predošlej ústavnej úpravy podnetu na začatie konania ústavný súd akceptoval názor, že ak ústava zveruje ochranu základných práv a slobôd občanov Slovenskej republiky všeobecným súdom Slovenskej republiky, ústavný súd nemôže o týchto právach a slobodách sám konať a rozhodovať. Ústavný súd nie je oprávnený uskutočňovať ani nahrádzať konanie podľa Trestného poriadku, ktoré je zákonom zverené do právomoci všeobecných súdov (podobne aj rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 36/96).

Ústavný súd zastáva názor, že takto vyjadrený princíp subsidiarity, ktorý bol vyvodенý len zo širších súvislostí pri prejednávaní a rozhodovaní o prijatých podnetoch, je v súčasnosti potvrdený výslovným znením čl. 127 ods. 1 ústavy a nachádza uplatnenie na základe priameho použitia ústavnej normy aj pri posudzovaní právomoci ústavného súdu pri prejednávaní sťažností, ktorými sa namieta porušenie ústavnoproceného princípu vyjadreného v čl. 17 ods. 2 ústavy.

Uplatnenie právomoci ústavného súdu prichádza do úvahy len vtedy, ak sťažovateľ namieta porušenie tohto ústavnoproceného princípu. Porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy sa musí vzťahovať na to, že obvineného možno vziať do väzby iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu, pričom niektorý z týchto ústavných prvkov uvedeného princípu pri uvalení väzby chýbal alebo sa nepoužil, prípadne sa použil v rozsahu prevyšujúcom zákonom dovolený rozsah, obvinený by bol vo väzbe nad čas dovolený zákonom bez rozhodnutia súdu o predĺžení väzby alebo bez

osvedčenia konkrétnych skutkových okolností. Ďalším predpokladom na založenie právomoci ústavného súdu je aj to, že toto porušenie ústavnoproceného princípu nebolo napravené na základe opravného prostriedku (sťažnosti) funkčne príslušným väzobným súdom (vyšším súdom).

Z uvedeného vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či

- proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie,
- rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami,
- o väzbe rozhodol súd,
- obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 67 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia, a
- osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby.

Správnosť tohto prístupu potvrdzuje aj stabilná judikatúra všeobecných súdov, ktorá sa sústreďuje na dodržanie týchto zákonných predpokladov na vzatie do väzby, ktoré vo svojom súhrne znamenajú vymedzenie obsahu ústavnoproceného princípu v čl. 17 ods. 2 ústavy. Konkrétne súdna prax uzavrela, že pri posudzovaní dôvodov väzby môžu orgány činné v trestnom konaní prihliadať len na tie okolnosti a zistenia, ktoré majú základ vo vykonanom dokazovaní a sú významné pre záver o existencii niektorého z dôvodov väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) až c) a § 67 ods. 2 Trestného poriadku. Tieto ustanovenia spolu s § 71 Trestného poriadku vyjadrujú ústavný princíp, podľa ktorého obvineného možno vziať do väzby iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Právo na prepustenie z väzby počas konania je právom, ktorého úspešné uplatnenie predpokladá, že zanikli skutkové okolnosti, ktoré viedli ku vzatiu do väzby, a nepribudli aj ďalšie skutkové okolnosti, ktoré aj po určitom čase odôvodňujú trvanie väzby, a preto nie je

potrebné zabezpečenie osoby obvineného obmedzením jeho osobnej slobody vo väzbe. O zániku týchto dvoch skupín skutkových okolností rozhoduje vždy všeobecný súd podľa zákonom ustanovených kritérií. Základom pre ich uplatnenie je však záver o tom, či prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. A to je záver, ktorý je oprávnený a povinný urobiť výlučne všeobecný súd.

Ústavný súd je oprávnený a povinný preskúmať, či všeobecný súd rešpektoval predpoklady na predĺženie väzby a či jeho rozhodnutie vychádzalo zo skutkových dôvodov, ktoré viedli nielen k uvaleniu, ale aj k trvaniu (predĺženiu) väzby. Ak všeobecný súd tieto princípy dodržal a dodržiava v priebehu trestného stíhania obvineného, nie je podľa názoru ústavného súdu možné vstupovať do jeho právomoci preskúmaním jeho myšlienkových úvah a hodnotení o existencii alebo neexistencii skutkových okolností odôvodňujúcich obmedzenie osobnej slobody ďalším trvaním väzby. Takisto platí, že ak všeobecný súd dôjde k záveru, že prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, taký záver nie je preskúmateľný ústavným súdom, ak inak nedošlo k porušeniu ústavnoprocených princíпов, ktoré upravujú také obmedzenie osobnej slobody, akým je väzba v trestnom konaní.

Vstupovanie ústavného súdu do trvania väzby z iných dôvodov než pre porušenie ústavných princíпов nemá opodstatnenie ani preto, že prepustenie z väzby, a teda skúmanie dôvodov trvania väzby je ústavne prijateľným spôsobom zabezpečené zákonným oprávnením obvineného žiadať o prepustenie z väzby kedykoľvek, najmenej každých štrnásť dní od právoplatnosti predchádzajúceho rozhodnutia o takej žiadosti. Napokon súdy sú povinné skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú alebo či sa zmenili, a to sa uplatňuje aj v konaní o predĺženie väzby.

Uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby, je uznesením, ktoré podľa názoru ústavného súdu spĺňa požiadavky vymedzené v čl. 17 ods. 2 ústavy (nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví

zákon; nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok), a preto také rozhodnutie spĺňa aj požiadavku formulovanú v čl. 17 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd sa však venoval aj otázke, či najvyšší súd pri zamietnutí sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline zo 4. februára 2002 sp. zn. 4 T 18/00 postupoval podľa kritérií ustanovených zákonom a či ich splnenie aj vyjadril ústavne a zákonom predpísaným spôsobom.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia konštatoval, že skutkový a právny stav, ako ho zistil a odôvodnil pri predĺžení väzby sťažovateľa v uznesení z 25. septembra 2001 sp. zn. Ntv-II 77/2001, trvá a neboli zistené žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by menili tento stav veci. Z tohto uznesenia, ako aj odkazu na uznesenie najvyššieho súdu z 5. júna 2001 sp. zn. 2 To 25/2001 ústavný súd zistil, že podľa názoru najvyššieho súdu dôvod väzby trvá predovšetkým preto, že obžalovaný sťažovateľ utiekol do cudziny, bol vydaný na základe medzinárodného zatykača, a preto je tu obava, že by sa vyhýbal trestnému stíhaniu útekem alebo skrývaním sa. Trvanie väzby a jej predĺženie je súčasne opodstatnené náročnosťou veci a rozsahom dokazovania. Najvyšší súd sa súčasne venoval aj námietkam a argumentom obžalovaného, ktoré sa podľa väzobného súdu iba konštantne opakujú a neboli už viackrát väzobnými súdmi (krajským súdom a najvyšším súdom) akceptované. Ústavný súd na základe odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu z 5. júna 2001 sp. zn. 2 To 25/2001 pripomína, že podľa obsahu doterajšieho konania voči sťažovateľovi nemožno akceptovať to, že bol v cudzine, ale bez úmyslu vyhýbať sa trestnému stíhaniu, čo vyplýva z toho, že bol zadržaný až na základe medzinárodného zatykača, pričom dobu pobytu v cudzine sa nesnažil využiť na to, aby tichým spoločníkom a aj polícii vysvetlil nakladanie so zverenými vkladmi.

Z uvedeného skutkového a právneho stavu vyplýva, že sťažovateľ aj v konaní pred ústavným súdom uviedol do sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len tie skutkové okolnosti a vlastné právne názory, s ktorými sa napadnuté uznesenie najvyššieho súdu v spojitosti s celým predchádzajúcim väzobným konaním náležite a v úplnosti vyrovnalo.

K čl. 46 ods. 1 ústavy

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Sťažovateľ uplatnil svoje návrhy, sťažnosti, žiadosti a aj vyjadrenia k jednotlivým úkonom v jeho väzobnej veci. Žiaden z väzobných súdov (krajský súd ani najvyšší súd) neodmietol zaoberať sa jeho žiadosťou o prepustenie z väzby ani sťažnosťou proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline, ktorým bola jeho žiadosť zamietnutá. Základné právo na súdnu ochranu podľa ústavného súdu je tým v tejto etape trestného stíhania sťažovateľa realizované. Ústavný súd pripomína, že na skutočnú realizáciu tohto základného práva v tejto etape trestného konania nie je potrebné, aby sa všeobecný súd stotožnil s obsahom požadovaného úkonu súdu. Súd nie je povinný zohľadniť námietky a dôvody sťažovateľa smerujúce proti jednotlivým väzobným rozhodnutiam, ak tieto námietky a dôvody nemajú oporu v skutkovom stave a v právnom posúdení opierajúcom sa nielen o zákon, ale aj o jeho ustálenú interpretáciu a aplikáciu.

K čl. 48 ods. 1 ústavy

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Porušenie tohto základného práva právny zástupca sťažovateľa odôvodnil tak, že podľa neho je príslušný na konanie v jeho trestnej veci Krajský súd v Bratislave, a nie Krajský súd v Žiline, pričom podľa sťažovateľa by bolo aj vhodné, aby vo veci konal Krajský súd v Bratislave. Ústavný súd zistil, že o tomto návrhu sťažovateľa na vhodnú delegáciu bolo rozhodnuté najvyšším súdom rozhodnutím zo 7. júna 2002 sp. zn. Ndt 43/02 tak, že sa vec Krajskému súdu v Žiline neodníma, o čom bol informovaný doručením uznesenia z 28. júna 2002 (číslo listu 2216). Okrem toho z priebehu konania vyplýva, že Krajský súd v Žiline založil svoju miestnu príslušnosť podľa § 22 Trestného poriadku a táto

miestna príslušnosť vyplynula z toho, že obžalobu podal prokurátor Krajskému súdu v Žiline, čo mu umožnilo pokračovanie v trestnom čine na rôznych miestach (porovnaj § 22 Trestného poriadku).

V danom prípade je však dôležité to, že sťažovateľ napadol v sťažnosti iba rozhodnutie najvyššieho súdu o zamietnutí jeho sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým sa zamietla jeho žiadosť o prepustenie z väzby. Ústavný súd je viazaný takým návrhom (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), a preto musí konštatovať, že **najvyšší súd ani nemohol v sťažnostnom konaní porušiť základné právo podľa čl. 48 ods. 1 ústavy**, tak ako to namietal sťažovateľ, pretože sťažnostným súdom je v takom prípade vždy len najvyšší súd a ten nemá žiadnu inú alternatívu týkajúcu sa otázky príslušnosti.

K čl. 5 ods. 4 dohovoru

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Napadnutým uznesením najvyššieho súdu sa rozhodlo 26. marca 2002 o sťažnosti proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline zo 4. februára 2002. Vo väzobnej veci, v ktorej trestný spis má viac ako 4000 strán, ide o evidentne urýchlené konanie, v ktorom sa rozhodovalo o zákonnosti trvania väzby sťažovateľa. Pokiaľ ide o zákonnosť väzby, ústavný súd poukazuje na argumentáciu pri čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ktorá je použiteľná aj vo vzťahu k tomuto článku dohovoru.

K čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd pripomína, že najvyšší súd nie je ten všeobecný súd, ktorý by v konaní o rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu procesného súdu, ktorým bola zamietnutá žiadosť o prepustenie z väzby, mohol porušiť namietaný článok, pretože jeho úloha sa obmedzila iba na zistenie, či sú vo veci splnené zákonné predpoklady na ďalšie trvanie väzby. Úlohou najvyššieho súdu nebolo a ani nemohlo byť spravodlivé, verejné prejednanie veci sťažovateľa a v primeranej lehote, pretože vecne príslušný na prejednanie oprávnenosti trestného obvinenia voči nemu je Krajský súd v Žiline. Preto najvyšší súd a jeho rozhodnutie o zamietnutí sťažnosti, ktoré je súčasťou zabezpečenia osoby obžalovaného na ďalšie konanie, nie je a ani nemôže byť v priamej príčinnej súvislosti s celkovou dĺžkou trestného stíhania sťažovateľa.

III.

Sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. Ntv II-97/02 z 24. septembra 2002

Podľa sťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. Ntv II-97/02 z 24. septembra 2002 porušil ústavné právo sťažovateľa uvedené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a právo uvedené v čl. 5 ods. 4 dohovoru a právo na spravodlivý proces uvedené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Napadnutým uznesením bolo rozhodnuté o predĺžení väzby sťažovateľa do 27. septembra 2003.

K čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy

Ústavný súd už uviedol v predošlej časti tohto rozhodnutia, že je oprávnený a povinný preskúmať, či všeobecný súd rešpektoval predpoklady na predĺženie väzby a či

jeho rozhodnutie vychádzalo zo skutkových dôvodov, ktoré viedli nielen k uvaleniu, ale aj k trvaniu (predĺženiu) väzby. Ak všeobecný súd tieto princípy dodržal a dodržiava v priebehu trestného stíhania obvineného, nie je podľa názoru ústavného súdu možné vstupovať do jeho právomoci preskúmaním jeho myšlienkových úvah a hodnotení o existencii alebo neexistencii skutkových okolností odôvodňujúcich obmedzenie osobnej slobody ďalším trvaním väzby. Takisto platí, že ak všeobecný súd dôjde k záveru, že prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, taký záver nie je preskúmateľný ústavným súdom, ak inak nedošlo k porušeniu ústavnoprocených princípov, ktoré upravujú také obmedzenie osobnej slobody, akým je väzba v trestnom konaní.

Uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bola predĺžená väzba sťažovateľa do 27. septembra 2003, je uznesením, ktoré spĺňa požiadavky vymedzené v čl. 17 ods. 2 ústavy (nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon; nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok), a preto také rozhodnutie spĺňa aj požiadavku formulovanú čl. 17 ods. 1 ústavy.

Aj toto uznesenie najvyššieho súdu o predĺžení väzby je zákonným dôvodom na ďalšie trvanie väzby a z jeho obsahu vidno, že najvyšší súd sa stotožnil s návrhom Krajského súdu v Žiline na predĺženie väzby nad tri roky. Ústavný súd preskúmal toto rozhodnutie najvyššieho súdu, ako aj jeho dôvody v súlade so zákonnými požiadavkami, ktoré sú ustanovené na taký spôsob predlžovania väzby v trestnom konaní súdnom, ale len so zreteľom na ústavou vymedzené princípy a limity, ktoré pripúšťajú také obmedzenie osobnej slobody, akým je rozhodnutie o predĺžení väzby v trestnom konaní súdnom. V tomto rozsahu sa teda ústavný súd venoval otázke, či najvyšší súd postupoval podľa kritérií ustanovených zákonom a či ich splnenie aj vyjadril ústavne a zákonom predpísaným spôsobom.

Podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku väzba v konaní pred súdom spolu s väzbou v prípravnom konaní nesmie trvať dlhšie ako dva roky. Ak nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie v tejto lehote skončiť a prepustením

obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže o ďalšom trvaní väzby na nevyhnutne potrebnú dobu rozhodnúť najvyšší súd, a to aj opakovane. Celková doba trvania väzby nesmie presiahnuť tri roky a pri obzvlášť závažných trestných činoch päť rokov.

Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu o predĺžení väzby vychádza z dôvodov, ktoré ustanovuje zákon (§ 71 ods. 2 Trestného poriadku). V odôvodnení tohto uznesenia sa najvyšší súd venoval predovšetkým tomu, že z troch nariadených hlavných pojednávaní sa vykonalo iba jedno, pričom dve hlavné pojednávania boli odročené kvôli návrhu na odňatie veci (ktorý nebol opodstatnený) a z dôvodu zvolenia si ďalšieho obhajcu, ktorý potreboval čas na štúdium spisu, a navyše v čase nariadeného hlavného pojednávania bol v zahraničí. Na prejednávanie veci sťažovateľa mala vplyv aj práceneschopnosť predsedníčky senátu. Najvyšší súd vyhodnotiac tieto skutočnosti uzavrel, že vznikli závažné dôvody, pre ktoré nebolo možné skončiť vec v predošlej predĺženej lehote a táto skutočnosť spolu s pretrvávaním dôvodu väzby (obava z úteku, a to aj za hranice Slovenskej republiky) odôvodnila rozhodnutie o predĺžení väzby na dobu štyroch rokov od vzatia do väzby.

Najvyšší súd sa vyrovnal aj s vyjadrením sťažovateľa k návrhu Krajského súdu v Žiline na predĺženie väzby, kde položil dôraz na objektívnu možnosť Krajského súdu v Žiline konať vo veci, ktorá bola dvakrát ovplyvnená postupom obžalovaného a jeho obhajcu.

K čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru

Pokiaľ ide o porušenie uvedených článkov ústavy a dohovoru, ústavný súd poukazuje na dôvody, ktoré boli uvedené v predošlej časti tohto uznesenia (II). K čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd uvádza, že pre odmietnutie sťažnosti aj v tomto rozsahu platí to, čo bolo napísané k čl. 6 ods. 1 dohovoru. Najvyšší súd v konaní o predĺženie väzby nemohol vôbec porušiť toto základné právo na konanie bez zbytočných prietahov a sťažovateľ to takto ani neuvádzal. Sťažnosť však smeruje len proti najvyššiemu súdu, a tým je ústavný súd viazaný (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde). V tejto spojitosti ústavný súd tiež pripomína, že

najvyšší súd o predĺžení väzby rozhodol v zákonom ustanovených lehotách a už táto skutočnosť vylučuje akýkoľvek súvis s konaním najvyššieho súdu a čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Rozhodnutie ústavného súdu

Ústavný súd sťažnosť namietajúcu porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 14/02 z 26. marca 2002 odmietol pre nedostatok svojej právomoci, pretože sťažovateľ namietal iba také porušenie zákona, ústavy a dohovoru, ktoré namietol aj v konaní pred väzobnými súdmi, pričom ani jedna z týchto námietok sa netýkala porušenia ústavnoprocených princípov, ktoré ústavný súd vymedzil aj v tomto rozhodnutí ako základ pre uplatnenie svojej právomoci.

Zvyšnú časť sťažnosti namietajúcu porušenie čl. 46 ods.1 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť už po predbežnom prerokovaní, pretože nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi konaním a rozhodovaním väzobných súdov a označenými článkami ústavy a dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta.